

Uprawa wierzby energetycznej w Szwecji

— potencjał i bariery rozwojowe

Pomysł wykorzystania plantacji wierzby w celach energetycznych narodził się w Szwecji ok. 30 lat temu, a z czasem przyjął się również w innych krajach europejskich, m.in. w Polsce i w Anglii.

Mówi się w ostatnim czasie, że mimo tak długiego doświadczenia, Szwecja nie osiąga dobrych wyników w uprawie wierzby. Zaczęto uprawiać ją komercyjnie ok. 1990 r. w związku z decyzją o deregulacji systemu rolnego. Obecnie szwedzka uprawa to 15 000 ha, co w porównaniu z łączną uprawą 20 000 ha na terenie całej UE przedstawia się imponująco. Największy areal upraw skoncentrowany jest w regionie Mälardalen, jednak plantacje lasów energetycznych rozciągają się od położonego na południu Szwecji regionu Skåne — aż po rzekę Dalälven w środkowej Szwecji. Do najczęściej uprawianych odmian wierzby w Szwecji zaliczają się hybrydy trzech rodzajów: wierzby wiciowej (*Salix viminalis*), wierzby długokończystej (*Salix dasyclados*) oraz odmiany syberyjskiej (*Salix schwerinii*). Wierzbę wykorzystuje się głównie w postaci wiórowo do produkcji energii cieplnej. Wciąż jednak udział rolnictwa w produkcji energii jest niski i nie przekracza jednego procenta ogólnego zużycia energii odnawialnej, które stanowi 29% ogółu zużycia.

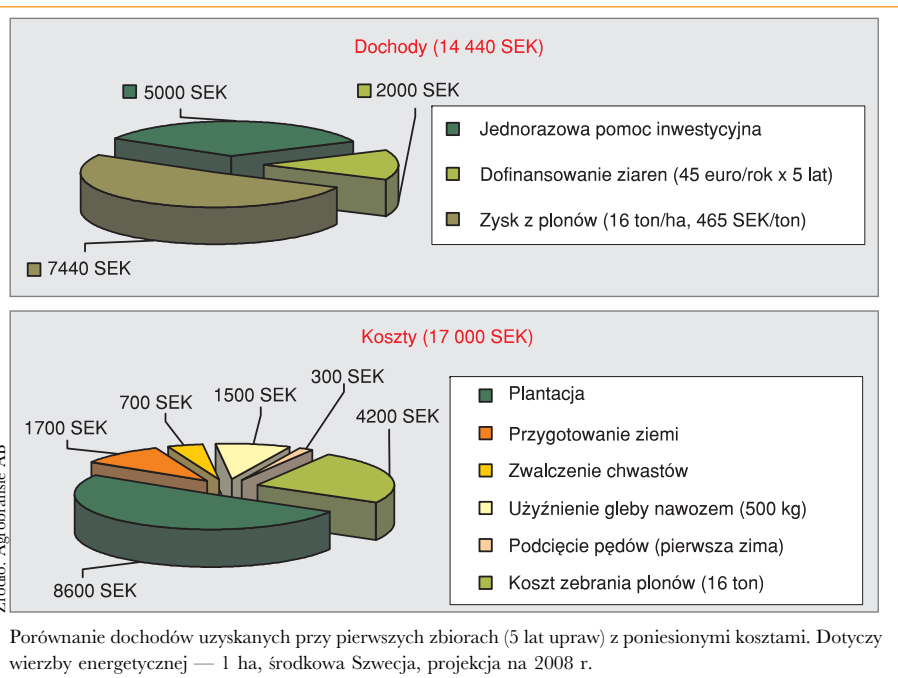
Brak konkurencji na rynku

Skromny udział rolnictwa w produkcji czystej energii oraz wygórowane ceny upraw energetycznych w Szwecji związane są ze słabo rozwiniętą strukturą konkurencyjną na rynku. Jedyńm liczącym się kontrahentem zajmującym się uprawą wierzby jest Agrobränsle AB (Lantmännen Agroenergi AB), posiadający przedstawicielstwa bądź pośrednictwa w 11 krajach Europy. Firma prowadzi aktywną politykę zachęcania rolników do inwestowania w wierzbę. Obecnie Agrobränsle AB szuka ponad 100 chętnych przedsiębiorców, którzy byliby gotowi przetrzymać 20 ha swojej ziemi pod uprawę lasów energetycznych. Potencjalnych inwestorów przekonuje się, wskazując na wielofunkcyjną naturę drewna wierzbowego. Nadaje się ono do produkcji

energii cieplnej, prądu, paliw, jako surowiec do produkcji pelet i ciekłych biopaliw (etanol, biodiesel).

Państwo również stara się zachęcać rolników do zakładania plantacji roślin energetycznych, przeznaczając znaczne sumy w budżecie na ten cel. Od 2004 r. rolnicy mogą ubiegać się w ramach ogólnoeuropejskiej reformy rolnictwa o dopłatę w wysokości 45 euro/ha. Jedynie w 2004 r. dofinansowanie objęło 13 600 ha różnych plantacji energetycznych, z czego 8400 ha stanowiła uprawa wierzby. W 2005 r. dofinansowany areal roślin energetycznych wzrósł dwukrotnie (prawie 30 000 ha), zaś w 2006 r. do ponad 49 000 ha. Poza tym subwencje rządowe przeznaczane są na adaptację użytków rolnych do produkcji drewna energetycznego. Rolnicy

ne z założeniem plantacji wierzby wraz z kosztami utrzymania uprawy do pierwszych zbiorów przekraczają o ponad 2500 SEK/ha dochody z tytułu jej uprawy (rys.). Uprawa wierzby nie okazuje się tak opłacalna jak przykładowo pszenicy przeznaczonej na etanol. Zamiast inwestować we wciąż ryzykowne plantacje wierzby, rolnicy częściej wybierają inne sposoby zagospodarowania ziemi, również dofinansowane drogą subwencji państwowych i unijnych. Rolnik, który zdecydował się jednak zainwestować w plantację wierzby, jest skazany na ryzyko związane z wiecznie wahającymi się cenami za opał drzewny, który stale konkuruje z ropą naftową. Mimo iż ceny opału wzrosły w przeciągu ostatnich lat, zaś w marcu za równoważnik MWh płacono nawet 170 SEK, to korzyści wy-

mogą otrzymać na ten cel jednorazowo 5000 SEK/ha.

Skąd brak zainteresowania?

Jak wynika z raportu Ministerstwa Rolnictwa, pomimo usilnego namawiania rolników do inwestowania w plantacje wierzby i przeznaczania ogromnych pieniędzy na dofinansowanie takiej działalności, szwedzcy rolnicy niechętnie inwestują w uprawę wieloletnich roślin energetycznych.

Według obliczeń przeprowadzonych przez firmę Agrobränsle koszty związa-

nikające z uprawy lasów energetycznych są nadal niewystarczające dla inwestorów. Jedyńm pierwsi rolnicy, którzy zdecydowali się posadzić wierzbę w latach dziewięćdziesiątych, są zadowoleni z wyników finansowych. Ponadto, jeśli uczynili to przed wejściem Szwecji do UE w 1997 r., jednorazowa premia inwestycyjna, jaką otrzymali, była dwukrotnie większa niż obecnie.

Rozwój plantacji wierzby w Szwecji hamuje dodatkowo znacząca ilość sprowadzanej z zagranicy biomasy, co w rezultacie zwiększa konkurencję na rynku i po-